

Sygn. akt V Ca 807/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie V Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia	SSO Małgorzata Mazur
Sędzia:	SSO Magdalena Kocój (spr.)
Sędzia:	SSR del. do SO Witold Benicki
Protokolant:	Tomasz Kluz

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2017r. w Rzeszowie
na rozprawie
sprawy z powództwa J. J.
przeciwko (...)w W.

przy udziale interwenienta ubocznego po stronie pozwanej (...) S.A. z siedzibą w K.
o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego
od wyroku Sądu Rejonowego w R.

z dnia 15 lipca 2016 r., sygn. akt XI C 1030/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w zw. z pkt. III oraz w pkt IV i V, o tyle, że:

- w punkcie II w miejsce kwoty 25.000 zł zasądza kwotę 15.000 zł (piętnaście tysięcy złotych),

- w punkcie IV w miejsce kwoty 1.200 zł zasądza kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych),

- w punkcie V w miejsce kwoty 1.250 zł – wpisuje kwotę 750 zł (siedemset pięćdziesiąt złotych), a w miejsce kwoty 143,86 zł – wpisuje kwotę 86,32 zł (osiemdziesiąt sześć złotych 32/100),

2. oddala apelację w pozostałym zakresie,

3. znosi pomiędzy stronami koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Magdalena Kocój SSO Małgorzata Mazur SSR del. do SO Witold Benicki

Sygn. akt V Ca 807/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego z dnia 27 kwietnia 2017r.

Sąd Rejonowy w R. rozpoznając sprawę z powództwa J. J. przeciwko (...)w W., przy udziale interwenienta ubocznego po stronie pozwanej (...)S.A. z siedzibą w K.

o zadośćuczynienie w związku ze śmiercią J. Z. (1) w wyroku z dnia 15 lipca 2016r. sygn. akt XI C 1030/15 umorzył postępowanie co do kwoty 25.000 zł, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią J. Z. (1) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 lipca 2016 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie powództwo oddalił oraz orzekł o kosztach postępowania.

Sąd I instancji wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następujący stan faktyczny.

W dniu 7 lipca 2008 r. w miejscowości G. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego śmierć ponieśli G. Z. i J. Z. (1).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w P.z dnia 16 września 2008r. sprawca wypadku M. C. został prawomocnie skazany za czyn z art. 177 § 2 k.k.

Sprawca wypadku w dniu zdarzenia posiadał wykupione ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w ramach międzynarodowego systemu „zielonej karty” w firmie (...) Ukraine.

Początki znajomości powoda z J. Z. (1) sięgają roku 1970r. kiedy poznali się przez żonę powoda. Od tego czasu ich stosunki były bardzo dobre. W 1978 roku J. Z. (1) wziął ślub z jedyną siostrą powoda G.. Małżonkowie zamieszkali z matką powoda, która chorowała i powód bywał u nich prawie codziennie. Powód jest ojcem chrzestnym dwóch synów zmarłego szwagra. Powód utrzymywał bliskie kontakty z siostrą i szwagrem, nawzajem sobie pomagali, również finansowo zwłaszcza w momencie gdy sklep który prowadzili nie przynosił zysków korzystali z pomocy ze strony powoda. Między nimi nie było nigdy żadnych kłótni, ani nieporozumień. Powód ze szwagrem miał bardzo bliską, przyjacielską relację, nie mieli przed sobą tajemnic, powierzali sobie najskrytsze sekrety .

W dniu, w którym miał miejsce tragiczny wypadek J. Z. (1) i G. Z. wracali z odwiedzin u powoda. W związku z tym powód miał ogromne poczucie winy, że gdyby zatrzymał ich u siebie parę minut dłużej może nie doszłoby do tego zdarzenia. Powód był obecny miejscu zdarzenia, bardzo mocno to przeżył. G. Z. zmarła na miejscu zdarzenia, zaś J. Z. (1) został przewieziony do szpitala, następnie zmarł.

Po wypadku powód pomagał w opiece nad dziećmi siostry i szwagra: 16-to letnimi bliźniakami, odwiedzał ich co najmniej 2 razy w tygodniu, chodził do szkoły.

Po śmierci siostry i szwagra powód zaczął zażywać leki uspokajające, psychotropowe i ziołowe, co trwało przez okres około 1 roku, a do dzisiejszego dnia sporadycznie wspomaga się lekami. J. J. systematycznie raz w tygodniu odwiedza grób siostry i szwagra, kupuje kwiaty, pali znicze.

Objawy doznawane u powoda J. J. w wyniku śmierci J. Z. (1) w wypadku komunikacyjnym w dniu 7 lipca 2008r. dają obraz zaburzeń stresowych pourazowych, powstałych na tle traumatycznego przeżycia i utrzymywały się one przez okres ok. 1,5 - 2 lat. Nasilenie odczuwanych dolegliwości nie spowodowało zakłóceń w zakresie codziennego funkcjonowania powoda w sferze osobistej i zawodowej, głównie dzięki predyspozycjom osobowościowym dającym odporność psychiczną i możliwość niwelowania przeżyć emocjonalnych i napięć za pomocą aktywności życiowej i fizycznej, co jednak nie ma wpływu na ocenę intensywności doznanej starty, która była głęboka i długotrwała.

Aktualnie powód nie ujawnia symptomów przeżywania żaloby, która została zakończona, a miejsce intensywnych negatywnych emocji zajęło pogodzenie się z nieuchronnością upływu czasu i odejścia. Aktualny stan psychiczny powoda jest stabilny i nie wymaga obowiązkowej pomocy specjalistycznej.

Sąd Rejonowy w oparciu o poczynione ustalenia uznał, że pozwany stosownie do art. 124 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych odpowiada za szkody będące następstwem wypadków, które wydarzyły się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w państwach których biura narodowe są sygnatariuszami jednolitego porozumienia między biurami narodowymi oraz, że zdarzenie jakie miało miejsce w dniu 7 lipca 2008r. jest takim wypadkiem.

Podstawę żądania pozwu stanowi art. 448 k.c.

Sąd I instancji powołując się na poglądy judykatury i doktryny wskazał, że zmarły J. Z. (1) był dla powoda osoba najbliższą. O stosunku bliskości pomiędzy nimi świadczy w szczególności to, iż znali się przez okres prawie 40 lat i w tym czasie pozostawali ze sobą w bliskich kontaktach. Od chwili gdy J. Z. (1) ożenił się z siostrą powoda tj. od 1978r. pomiędzy nimi powstał stosunek powinowactwa.

Nagła śmierć J. Z. (1) zerwała istniejący stosunek bliskości, naruszyła istniejące więzy emocjonalne, oparte na stosunku rodzinnym. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że pomiędzy powodem, a jego szwagrem istniała silna więź oparta na przyjaźni, szacunku, wzajemnej sympatii, której towarzyszyła relacja rodzinna. Byli dla siebie osobami bliskimi, nie było między nimi tajemnic, powierzali sobie najskrytsze sprawy. Mogli na siebie liczyć, wzajemnie sobie pomagali również finansowo. Nigdy nie pozostawali ze sobą w sporze, nie kłócili się. Wzajemne relacje rodzinne były bardzo poprawne, oparte na szacunku, życzliwości. Niewątpliwie zdarzenie przełożyło się na stan psychiczny powoda, co potwierdza przeprowadzona w sprawie opinia biegłego sądowego z zakresu psychologii M. W..

Nagłe zerwanie więzi rodzinnej spowodowało u powoda poczucie głębokiej i nieodwracalnej straty.

Sąd zauważył, że na doznaną przez powoda krzywdę złożyły się dwa zdarzenia: śmierć siostry i śmierć szwagra. Sąd wziął pod uwagę iż w związku ze śmiercią siostry powoda strony zawarły ugodę na kwotę 27.000 zł, co powinno rekompensować powodowi tę krzywdę. Ponieważ relacje pomiędzy powodem a szwagrem J. Z. (1) były równie głębokie jak relacje z siostrą, stąd też rozmiar krzywdy doznanej przez powoda na skutek śmierci tych osób uznał Sąd za w zasadzie tożsamy.

W oparciu o powyższe Sąd uznał, że wysokość ostatecznie sprecyzowanego roszczenia w kwocie 25 000,00 zł odpowiadała rodzajowi naruszonego dobra osobistego oraz powstałej w związku z tym naruszeniem krzywdy.

W zakresie żądania odsetek wskazał Sąd, iż powód domagał się odsetek od dnia 3 października 2014r. do dnia zapłaty (tj. od 31 dnia zawiadomienia ubezpieczyciela o szkodzie).

W odpowiedzi na pozew pozwany zakwestionował żądanie zapłaty odsetek od daty wcześniejszej aniżeli data wydania wyroku. Pozwany zarzucił, że nie prowadził postępowania likwidacyjnego szkody powoda, pozew zaś nie został poprzedzony wezwaniem zapłaty skierowanym do pozwanego. Pozwany zarzucił także, że powód dopiero w pozwie przedstawił dowody pozwalające na możliwość oceny dochodzonego pozewem roszczenia.

Biorąc pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy Sąd uznał, iż sytuacja powoda uzasadniała zasądzenie odsetek od dnia wyrokowania. Dopiero bowiem od tej daty Sąd dysponując pełnym materiałem dowodowym miał podstawę do ustalenia odpowiedniej wysokości świadczenia, w którym pozwany po zgłoszeniu roszczenia i wyjaśnieniu okoliczności zdarzenia był zobowiązany spełnić świadczenie. Wobec powyższego Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 15 lipca 2016r. tj. od dnia wyrokowania do dnia zapłaty oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Z uwagi na cofnięcie przez powoda na rozprawie w dniu 8 lipca 2016r. powództwa co do kwoty 25 000,00 zł ze zrzeczeniem się roszczenia w tej części Sąd orzekł o umorzeniu postępowania w tym zakresie na zasadzie art. 203§ 1 i 4 k.p.c. w zw. z akt 355 k.p.c.

W punkcie IV wyroku na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1 200,00 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Zasądając zwrot połowy kosztów zastępstwa

procesowego na rzecz powoda Sąd miał na uwadze, że powód w połowie ograniczył żądanie pozwu, zaś pozwany także poniósł koszty zastępstwa procesowego i wnosił o ich zasądzenie według norm przepisanych. Uwzględniając zatem ostateczny wynik sprawy i jej charakter Sąd stwierdził, że zasadne jest zasądzenie na rzecz powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w połowie (z uwzględnieniem stawek obowiązujących w dacie wniesienia pozwu).

W oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w punkcie V wyroku Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w zakresie w jakim powód były od nich zwolnione z mocy orzeczenia Sądu oraz w zakresie nieuiszczonych zaliczek na rzecz biegłego, przy czym kwotę opłaty sądowej od pozwu Sąd określił od uwzględnionej części żądania pozwu, natomiast kwotę wydatków odpowiednio do wyniku sprawy (1/2).

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w zakresie pkt II w całości oraz pkt IV i V w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach sądowych oraz kosztach zastępstwa procesowego w części, w jakiej wynikają one z uwzględnienia powództwa w zaskarżonym zakresie.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na ustaleniu przez Sąd, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy daje wystarczające podstawy do uznania, iż powód pozostawał ze zmarłym w takich stosunkach osobistych, których zerwanie spowodowało powstanie krzywdy powoda, jak również przyjęcie, iż powód J. J. był osobą najbliższą zmarłego;
2. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. polegające na wadliwej ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego i nienadaniu znaczenia procesowego wobec niewykazania przez stronę powodową w sposób obiektywny, iż pomiędzy powodem, a zmarłym istniały relacje bliskości i wzajemnego afektu, wykraczające poza relacje między szwagrami;
3. naruszenie art. 448 k.c. w związku z art. 23 i 24 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż powód doznał krzywdy na tyle istotnej, iż podlegała ona kompensacie w drodze zadośćuczynienia.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. II poprzez oddalenie powództwa w całości, zmianę pkt IV i V w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach sądowych oraz kosztach zastępstwa procesowego oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przepisanych. Apelacja wraz z uzasadnieniem zalega na kartach 308 – 311 akt sprawy.

Powód w odpowiedzi na apelację wnosił o oddalenie apelacji pozwanego jako oczywiście bezzasadnej i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania za postępowanie apelacyjne, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Odpowiedź na apelację znajduje się na kartach 320 – 322 akt sprawy.

W piśmie procesowym z dnia 21 kwietnia 2017 roku interwenient uboczny przychylił się do stanowiska pozwanego wyrażonego w apelacji. Pismo interwenienta zalega na kartach 336 - 338.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja pozwanego jest jedynie częściowo uzasadniona.

Sąd Okręgowy zasadniczo podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego oraz dokonane przez ten Sąd rozważania prawne, za wyjątkiem miarkowania odpowiedniego zadośćuczynienia należnego powodowi.

Apelacja zaskarżała wyrok w pkt II – co do kwoty 25.000 zł, oraz w pkt. IV i V.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że istota postępowania apelacyjnego polega na tym, że oceny Sądu Odwoławczego, dotyczące zarówno stanu faktycznego jak i stosowania prawa, są niejednokrotnie powtórzeniem procesów decyzyjnych Sądu I instancji, dokonanych pod kątem podniesionych zarzutów. Wobec takiego rozumienia kognicji Sądu II instancji, wreszcie aprobaty dla sposobu ustalenia podstawy faktycznej i oceny prawnej dokonanej przez Sąd Rejonowy, nie ma potrzeby ich powielania, a należy jedynie ustosunkować się do podniesionych zarzutów.

Sąd Okręgowy, jak już wskazano wyżej, podziela zarówno dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne przyjmując je za własne, jak również rozważania Sądu Rejonowego, co do podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, dokonując jedynie nieco odmiennej oceny tak ustalonego stanu faktycznego w aspekcie adekwatności kwoty tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez powoda krzywdę.

Sąd II instancji nie dopatrył się w orzeczeniu Sądu Rejonowego błędów w ustaleniach faktycznych zarzucanych w apelacji przez stronę pozwaną. Sąd w swoim uzasadnieniu w sposób logiczny wskazał argumentację, która legła u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia

Nie można uznać za uzasadnionych zarzutów skierowanych pod adresem Sądu, jakoby ten niewłaściwie dokonał oceny materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż powód pozostawał ze zmarłym J. Z. (1) w takich stosunkach osobistych, których zerwanie spowodowało powstanie krzywdy powoda, jak również, że powód jest osobą najbliższą zmarłego, oraz że ich relacje wykraczały poza relacje między szwagrami.

Przypomnieć należy, że zarzut z art. 233 k.p.c. tylko wtedy może być uznany za usprawiedliwiony, jeżeli sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne z regułami logiki bądź z doświadczeniem życiowym. Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 KPC nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając (zob. post. SN z 23.1.2001 r., IV CKN 970/00, Legalis). Przedstawienie zarzutu naruszenia zasad swobodnej oceny dowodów nie może polegać na wskazaniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, ustalonego przez nią na podstawie własnej oceny dowodów (zob. m.in. wyr. SN z 29.6.2004 r., II CK 393/03, Legalis; wyr. SN z 18.6.2004 r., II CK 369/03, Legalis; wyr. SN z 15.4.2004 r., IV CK 274/03, niepubl.).

Na gruncie niniejszej sprawy prawidłowo ustalił Sąd, że relacje pomiędzy powodem i zmarłym były szczególnie zażyłe. Zmarły bardzo aktywnie uczestniczył w życiu rodziny powoda, wspólnie spędzali święta, uroczystości rodzinne, mieli wspólne plany na przyszłość. Zwierali się sobie z najskrytszych spraw, wspierali się, także finansowo. Okoliczności te Sąd I instancji ustalił szczegółowo w oparciu o wiarygodny, zebrany w toku stępowania materiał dowodowy. W tym kontekście postawiony zarzut naruszenia także art. 233§1 kpc w zw. z art. 6 kc i art. 232 kpc jawi się jako nieuzasadniony.

Sąd Okręgowy nie podziela również zrzutu postawionego Sądowi naruszenia art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. W pierwszej kolejności zauważyć należy, iż kodeks cywilny nie zawiera katalogu osób bliskich czy najbliższych, który mógłby służyć za legalną definicję. Zatem każdorazowo okoliczność ta, przy rozważaniu zasadności roszczenia opartego o art. 448 kc w zw. z art. 23 i 24 kc musi być ustalana przez Sąd w oparciu o materiał dowodowy sprawy. Konkretyzacja tego, kto jest w danym wypadku najbliższym członkiem rodziny należy do sądu orzekającego, przy czym niekoniecznie będzie nim najbliższy krewny. Szczególne znaczenie będą tu mieć takie czynniki jak: bliskość kontaktu danego członka rodziny ze zmarłym, stopień łączących ich uczuć, powiązania gospodarcze, a te elementy czasami mogą przeważać nad bliskością pokrewieństwa. W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy uznał za w pełni uzasadnione przyjęcie przez Sąd Rejonowy, iż powód ze zmarłym szwagrem – J. Z. (2) byli osobami szczególnie bliskimi. Zatem zadośćuczynienie za śmierć J. Z. (2) co do zasady przysługuje powodowi.

Słuszny zaś okazał się zarzut dotyczący wysokości przyznanego zadośćuczynienia.

Jakkolwiek jednoznacznie zostało wykazane, że powód miał bardzo bliski kontakt ze szwagrem, łączyła ich bliska więź rodzinna, przyjacielska, a nagle zerwanie tej więzi spowodowało u niego poczucie głębokiej i nieodwracalnej straty, to nie sposób nie zauważyć, że na traumatyczne przeżycia powoda nałożyły się dwie tragedie: śmierć siostry i szwagra.

Niewątpliwie zdarzenie to w całości przełożyło się na stan psychiczny powoda, co potwierdziła przeprowadzona w sprawie opinia biegłego sądowego z zakresu psychologii. U powoda w wyniku śmierci najbliższych pojawiły się zaburzenia stresowe pourazowe, które utrzymywały się przez okres 1,5 – 2 lat. W okresie tym powód zażywał leki uspokajające, i nadal je zażywa sporadycznie w sytuacji nagromadzenia się negatywnych emocji.

W związku ze śmiercią siostry powoda strony zawarły w toku procesu ugodę na kwotę 27.000 zł, co powinno rekompensować powodowi tę krzywdę, która wiązała się ze śmiercią siostry. Słusznie zauważa Sąd, iż nie pozbawia to powoda prawa do rekompensaty krzywdy spowodowanej śmiercią szwagra.

W ocenie Sądu Okręgowego jednak zasądzona z tego tytułu kwota 25000 zł jest kwotą rażąco wygórowaną, mając na uwadze stosunki istniejące pomiędzy powodem i szwagrem.

Reasumując, niewątpliwie naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie to wyrządzenie poszkodowanemu krzywdy polegającej na doznaniu ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych zerwaniem więzi uczuciowej z osobą zmarłą.

Suma w kwocie 15000 zł, zdaniem Sądu II instancji uwzględnia wszystkie aspekty krzywdy wyrządzonej powodowi.

Z tych względów uwzględniając apelację w części, orzeczono jak w sentencji stosownie do art. 386§1 kpc, w pozostałym zakresie apelację jako nieuzasadnioną oddalając na podstawie art. 385 kpc.

Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia jest zmiana orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu objęta pkt. IV i V , uwzględniająca wysokość ostatecznie zasądzonego w 30% powództwa.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do art. 100 zd. 1 kpc, mając przy tym na uwadze zarówno charakter roszczenia jak i fakt, że pozwany uległ co do zasady, a ostał się jedynie w części ze swoim stanowiskiem.

SSO Małgorzata Mazur SSO Magdalena Kocój SSR del. do SO Witold Benicki

ZARZĄDZENIE

-(...).

R., 10 maja 2017r.